

Probleme actuale de drept european instituțional și privat

ediția a III-a

17 iunie 2016

Facultatea de Drept, Universitatea din București, Sala Constantin Stoicescu

Dreptul Uniunii Europene a devenit, în ultimii ani, un instrument indispensabil fiecărui jurist. Această *"nouă ordine juridică de drept internațional"* (CJCE, C – 26/62 Van Gend en Loos), care își construiește pe zi ce trece rădăcini din ce în ce mai puternice în sistemele de drept naționale, se întâlnește în domenii din cele mai variate, reglementând viața economică a operatorilor pe piața unică, dar și aspecte ce vizează protecția socială, protecția consumatorului și protecția drepturilor omului, competența instanțelor judecătorești, cooperarea în materie judiciară, aspecte vamale și de politică externă.

În acest context, societatea civilă de avocați STOICA & Asociații, în parteneriat cu Facultatea de Drept a Universității București și Colegiul Juridic Franco – Român de Studii Europene a organizat conferința **„Probleme actuale de drept european instituțional și privat – ediția a III-a”**, care a avut loc pe data de 17 iunie 2016, în Sala Constantin Stoicescu a Facultății de Drept, Universitatea București.

Conferința s-a bucurat de participarea a peste 100 de invitați: magistrați, avocați, consilieri juridici din companii autohtone și străine și din instituțiile publice, cadre didactice din învățământul superior, precum și alte persoane interesate de problemele actuale de interpretare și aplicare a dreptului european.

Conferința a fost centrată în jurul instituției **hotărârii preliminare și al rolului judecătorului național în interpretarea și aplicarea dreptului Uniunii Europene**, precum și în jurul **perspectivei ieșirii din Uniunea Europeană a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord**, în urma referendumului care urmează a fi organizat în data de 23 iunie. În studiul de caz s-au analizat consecințele practice ale hotărârii CJUE C -69/14 în cauza Dragoș Constantin Târșia împotriva Statul român și Serviciul Public Comunitar Regim Permise de Conducere și Înmatriculare a Autovehiculelor. În partea a doua a conferinței au fost descrise regulile de procedură ale Curții Unice în materie de Brevete și problemele teoretice și practice legate de clauzele abuzive în contractele bancare, precum și de noul mecanism al dării în plată.

Conferința de drept european a fost deschisă de Lector univ. dr. Daniela-Anca Deteșeanu, Prodecan al Facultății de Drept, Universitatea București, și de dl. Christophe Gigaudaut, consilier de cooperare în cadrul Ambasadei Franței în România și Director al Institutului Francez Român.

Conf. Univ. Dr. Anne Rigaux a realizat o scurtă prezentare a instituției hotărârii preliminare, subliniind faptul că aceasta îndeplinește două funcții esențiale: interpretarea dreptului Uniunii Europene și controlul validității actelor dreptului Uniunii Europene.

Prof. Univ. Dr. Vlad Constantinesco a cercetat autoritatea hotărârilor preliminare, atât prin raportare la judecătorul național care sesizează Curtea de Justiție a Uniunii Europene, cât și prin raportare la ceilalți judecători naționali. Concluzia sa a fost că atât hotărârile preliminare de interpretare, cât și cele de stabilire a validității actelor Uniunii Europene, sunt obligatorii pentru toți judecătorii, deopotrivă pentru cel care a sesizat Curtea, cât și pentru ceilalți judecători confrunțați ulterior cu aceeași problemă de drept. În acest context, Prof. Univ. Dr. Vlad Constantinesco a pus următoarea întrebare: hotărârea preliminară produce un efect *inter partes* sau *erga omnes*? Deși, la prima vedere, am fi tentați să adoptăm cea de-a doua soluție, opinia Prof. Vlad Constantinesco este că hotărârea preliminară excede sistemului de drept romano-germanic și înclină către sistemul common-law. În consecință, hotărârea preliminară trebuie privită ca un precedent judiciar, caracterizată în mod extraordinar de o îmbinare armonioasă între rigoare și suplețe.

Prof. Univ. Dr. Denys Simon a completat discuția despre autoritatea hotărârii preliminare față de instanțele naționale cu autoritatea în timp a hotărârilor pronunțate de instanța europeană. Aplicarea în timp a hotărârilor preliminare reprezintă o problemă de drept din ce în ce mai discutată în doctrină, prezentând, uneori, dificultăți serioase în practică. În esență, interesează soarta situațiilor juridice născute anterior adoptării hotărârii preliminare. S-a apreciat că în această materie guvernează **principiul retroactivității**, întrucât norma interpretativă face corp comun cu norma interpretată și, prin urmare, trebuie aplicată încă de la intrarea în vigoare a acesteia din urmă. Cu toate acestea, există și unele excepții, justificate, în principiu, de securitatea juridică și de necesitatea asigurării unui echilibru între interesele în cauză, în special atunci când prin aplicarea retroactivă ar fi adusă atingere bunei-credințe a justițiabililor care au acționat în temeiul legii în forma interpretată la data acțiunii lor. Excepțiile trebuie prevăzute în mod expres în cuprinsul hotărârii preliminare. În absența unei precizări în acest sens, judecătorul național este autorizat să limiteze în timp efectele unei hotărâri judecătorești numai în situația în care aplicarea retroactivă a acesteia ar fi contrară dreptului Uniunii Europene.

Prof. Univ. Dr. Camelia Toader a abordat o temă deosebit de utilă judecătorului național de astăzi, confruntat cu numeroase probleme de drept european: libertatea și constrângerile judecătorului român în procesul de interpretare și aplicare a hotărârilor CJUE, sens în care a prezentat o serie de hotărâri CJUE privind stabilirea limitelor de acțiune ale judecătorului național în procesul complex de interpretare și de aplicare a dreptului Uniunii Europene.

Prof. Univ. Dr. Denys Simon a subliniat rolul esențial pe care îl joacă judecătorul național în asigurarea efectivității dreptului Uniunii Europene, judecătorul european fiind "*cel care proclamă prioritatea dreptului Uniunii Europene*", iar judecătorul național "*cel care asigură efectiv respectarea acestei priorități*".

În exemplificarea puterilor, dar, totodată, și a obligațiilor pe care judecătorul național le are în calitate sa de judecător de drept comun al dreptului Uniunii Europene, **Conf. Univ. Dr. Anne Rigaux** a adus în discuție asigurarea de către judecătorul național a unei protecții provizorii a drepturilor prevăzute de actele Uniunii Europene în favoarea justițiabililor, iar **Prof. Denys Simon** a abordat tema angajării răspunderii statului membru pentru încălcări aduse dreptului Uniunii Europene, aducând importante precizări cu privire la condițiile ce trebuie îndeplinite în vederea obținerii unor despăgubiri de către justițiabili.

Cea de a doua parte a conferinței a debutat cu analizarea, de către **av. Laura Elena Radu și av. Dan Rareș Răducanu**, Senior Partners, STOICA & Asociații, a efectelor Hotărârii CJUE în cauza Târșia c. României, în contextul în care instanța de la Luxemburg a reținut faptul că dreptul Uniunii și

principiile echivalenței și efectivității nu se opun ca o instanță națională să nu aibă posibilitatea de a revizui o hotărâre definitivă pronunțată în cadrul unei acțiuni de natură civilă, în cazul în care această hotărâre se dovedește incompatibilă cu interpretarea dreptului Uniunii, reținută de Curtea de la Luxemburg ulterior datei rămânerii definitive a hotărârii, chiar dacă o astfel de posibilitate există în privința unor hotărâri pronunțate în acțiuni de natură administrativă.

Următoarea discuție a vizat perspectivele unui eventuale ieșiri a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord din Uniunea Europeană (Brexit), în urma referendumului din 23 iunie. În acest context, scriitorul și pianistul **Andrei Vieru** a dat citire articolului „*Europa în fața istoriei sale*”, subliniind faptul că Europa nu este un proiect comun ci suma unor proiecte incompatibile. Mai mult, europenii au ales să se uite la trecut pentru a se învinovăți, iar astfel, folosindu-se de culpa războaielor secolului trecut, aceștia se află într-o dramă oedipiană. În completarea acestei alocuțiuni, **Prof. Univ. Dr. Valeriu Stoica**, Founding Partner, STOICA & Asociații, a schimbat paradigma discuției, amintind faptul că, deși Donald Tusk avea dreptate atunci când spunea că „*trebuie să renunțăm la utopii*”, nu există o națiune europeană, dar există un spațiu juridic european. Astfel, idealurile asumate de o Europă unită trebuie asumate, iar acest lucru se evidențiază în proximitatea crizelor, acolo unde, dând dovadă de hotărâre, intransigența este singurul răspuns la intransigență. În acest context, avocatul și publicistul **Sever Voinescu** a evidențiat faptul că Uniunea Europeană se află într-o criză de proiect, denunțând ipocrizia din capitalele europene care nu au arătat empatie față de decizia Londrei de a organiza acest referendum. Oricare ar fi rezultatul referendumului, nu trebuie să prevaleze teama unui precedent, deoarece dacă alte state membre vor dori schimbări la rândul lor, acest fapt va duce la consolidarea UE în ansamblul său.

Av. Dragoș Bogdan, Partner, STOICA & Asociații, a discutat despre Sistemul brevetului unic european, punctând aspectele legislative pendinte, care ar urma să fie puse în practică în 2017. Astfel, este vorba despre un brevet cu efect unitar pe teritoriul UE și a unor state terțe, alături de o instanță specializată în acest sens „Curtea Unică în materie de Brevete”, organizată pe trei grade de jurisdicție și având competență exclusivă în materia acțiunilor în contrafacere, revocare, despăgubiri sau în privința măsurilor provizorii.

Prof. Univ. Dr. Marieta Avram, Senior Partner, STOICA & Asociații, a abordat tema deosebit de recentă a Legii nr. 77/2016 privind darea în plată. Asemănând istoria „confruntării consumator-bancă” cu Războiul celor două roze din istoria Angliei (1455-1458), se poate considera că în litigiile dintre cele două părți, limitate inițial la clauze abuzive din contractele de credit, s-a deschis un nou capitol, acela al dării în plată. Astfel, legea care a instituit acest mecanism are la bază ipocrizia dintre expunerea de motive și soluțiile efectiv propuse, în speță între obiectivul re-echilibrării dezechilibrului contractual și faptul că nicăieri în cuprinsul legii dării în plată nu se face referire la situația financiară a consumatorului.